



Banskobystrický biskup
Mons. PhDr. Štefan Moyses -
prvý predseda
Matice slovenskej

Kátlovce 16.novembra v Svätom roku milosrdenstva
a v Roku S.H. Vajanského na Slovensku 2016

Pavol Zemko



**J.E. Mons. PhDr. Štefan
Moyses (1797 – 1869),
banskobystrický biskup
(1850 - 1869)
a predtým sa stal známym
ako profesor Kráľovskej
akadémie v Záhrebe
(1830 – 1847),
sídelný kanonik
záhrebskej kapituly
(1847 – 1851)**

PhDr. Štefan Moyses bol podľa S.H. Vajanského: „miláčikom chorvátskeho národa“

*v Záhrebe
od 1.1.1830 do 23.3.1851*

- profesor filozofie
a gréčtiny;
- štátny cenzor a revízor
- predseda Chorvátskeho
národného divadla;
- predseda komisie na
posúdenie
divadelných hier;
- povereník v Banátskej
rade;
- rektor Kňazského
seminára v Záhrebe
- predseda rady na
rokovanie s
viedenskou vládou;
- členom mnohých
komisií
- assessor záhrebského,
varaždínskeho,
križevackého
cirkevného súdu;
- funkcionár záhrebského
hudobného ústavu
- rediguje časopis Katolícki
list zagrebački



19.októbra 1847 bol Moyses inštalovaný za sídelného kanonika záhrebskej kapituly v čase pôsobenia J. Em. Mons. ThDr. Juraja kard. Haulika, arcibiskupa

Nominácia Moyses za banskobystrického biskupa



30. augusta 1850
rakúsky cisár
František Jozef I.
(1848 – 1916)



**Pápež bl. Pius IX.
(1846 – 1878)
potvrďuje
menovanie Moyses
banskobystrickým
biskupom**



**Ostrihomský
arcibiskup
J. Em. Mons.
Ján Krstiteľ
kardinál
Scitovský
vysväť Moyses
25.mája 1851 v
Ostrihome za
biskupa**



23. júla 1851 je Moyses inštalovaný vo Farskom kostole Nanebovzatia P. Márie v Banskej Bystrici





Dr. Š. Moyses - šiesty banskobystrický biskup



**J.E.Mons. PhDr. Štefan Moyses ale
rezidoval počas celej svojej
biskupskej služby v kaštieli
v tekovskom Svätom Kríži nad Hronom**



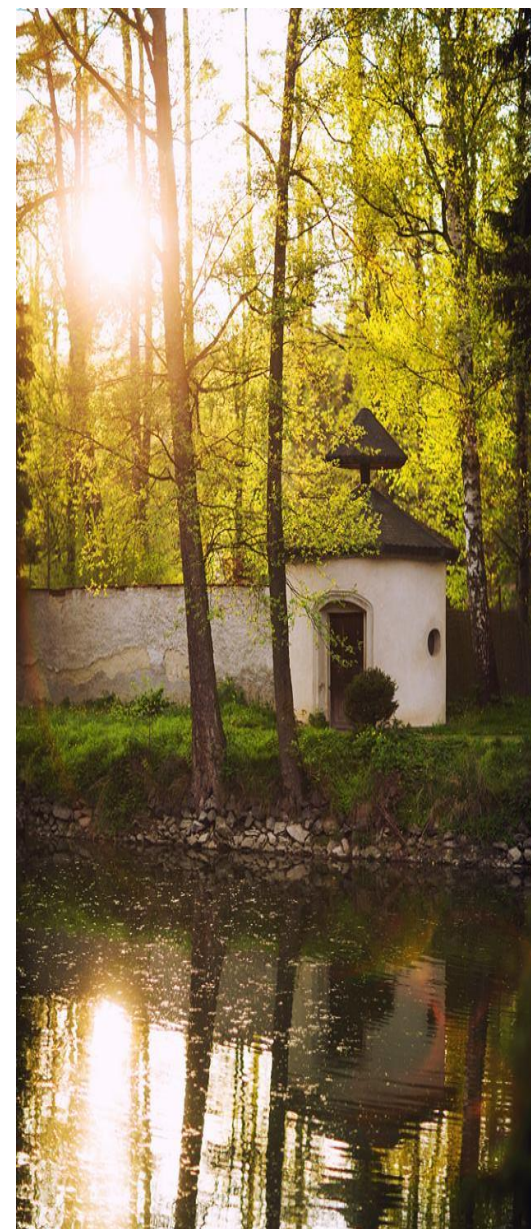
Zomrel 5.VII.1869



**Pochovaný bol
8.VII. 1869**

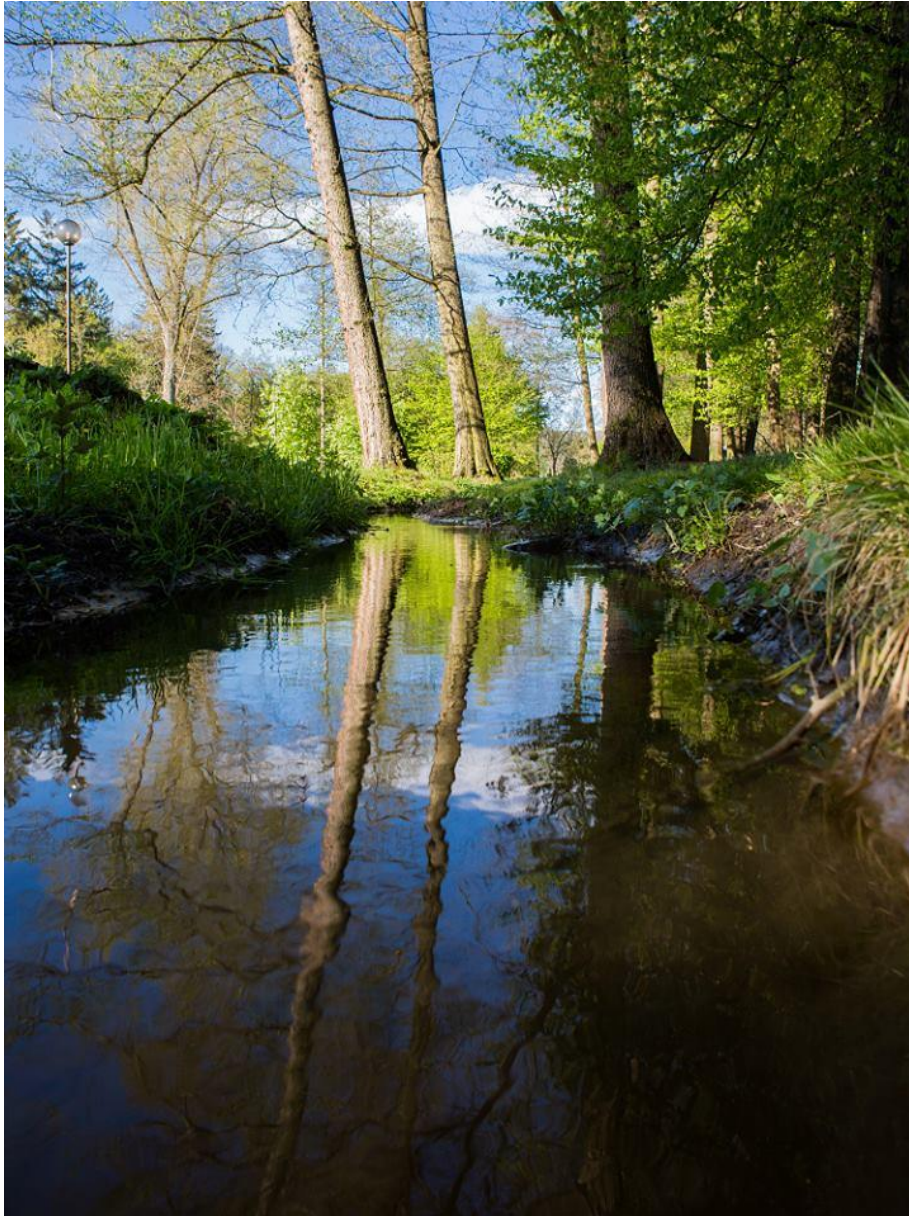


**Moyses prežil plných
18 rokov
v Svätom Kríži nad Hronom
(8.IV.1851 až do svojej smrti,
5.VII.1869)**



Už v októbri 1850 navštevuje dr. Moyses:
episcopus - nominatus incognito svoju diecézu





Biskupské majetky prevzal už 22. X. 1850, a to v žalostnom stave.

Z Chorvátska si priniesol pár čeladí, ktorí chceli naspäť zutekať.

S výsadbou sliviek začal osobne na jeseň v roku 1851.

<https://www.facebook.com/MilujemZiarskyPark/photos/>

16.1.1997



Štefan Moyses: *Myšlenky
o zahradníctve vôbec,
a o štepárstve obzvlášte*

- 4 kapitoly
- 28 strán
- Banská Bystrica, 1865
- 5.000 ks
- Tlačou Fr.X. Škarnycla Synov,
Skalica
- U matičného kníhkupca Eugena
Krčméryho

Myšlenky

o zahradníctve vôbec, a o štepárstve obzvlášte.

Napísal

Jeho Excellencia, osvietený a najdôstojnejší

Pán Pán

ŠTEFAN MOYSES,

biskup b. bystrický,

Jeho c. a kráľovsko-apoštolského Veličestva skut. tajný
radca, sl. umení a filozofie doktor a spolu predseda
Matice Slovenskej.

Ustanovením V. zasadnutia výboru Matice Slovenskej z „Národného
Kalendára“ na rok 1866. vyňaté a cieľom rozšírenia medzi ľud slovenský
v 5.000 výtiskoch nákladom Matice Slovenskej vydané.



62M15318/14
12-

MATIČNÝCH SPISOV ČÍSLO 7.

V B. Bystrici, 1865.

Na sklade u Eugena Kréméryho,
matičného knihkupeca.



MYŠLENKY

o zahradníctve vôbec a o štepárstve obzvlášte.

I.

Staré letopisy rozprávajú, že *Archimedes*, povestný matematický syrakúsky, dôverujúc svojim vtipne vymysleným a vyvedeným strojom, jedného vyvolal: „daj mi miesto, na ktoré bych sa postavil, a vyzdvihnem celý svet.“ Lež nebol to orech k rozlúšteniu, lebo nielo miestočka, ktoré by nebolo v samom svete; a tak na vzdor dokonalosti strojov Archimedových a jeho v umení tomto nasledovníkov svet stojí a hýbe sa, jako ho všemohúci Pán Bôh uspo-

1*

Štruktúra diela

I.kapitola - o záhradníctve

II.kapitola - o záhradníctve

III.kapitola - o záhradníctve
o (štepárstve)
ovocinárstve

IV.kapitola - osobná skúsenosť
biskupa s prácou na
záhrade

V.kapitola - povzbudenie k práci na
záhrade zo Sv. písma

Moyses chce povzbudit
svoj drahý slovenský národ k:

- pracovistosti
- sporivosti
- striezlivosti
- poriadkumilovnosti

Lebo záhrada pri dome nesmie slúžiť len na pokosenie trávy a buriny, či ako pastva pre dobytok, ale na pestovanie:

- **petržlenu, mrkvy, baštrnáku, cibule, cesnaku, fazule, hrachu, šalátu, kelu, kalerábu, zemiakov, kapusty, uhoriek, hrozna a následne vína, špargle a dyne.**
- **Ale i sadiť ovocné stromy: jablone, hrušky, višne, čerešne, slivky, liesky, orechy a starať sa o ne pred škodcami.**



Slivky mu rodili od roku 1854:

- predávali**
- varili lekvár**
- sušili**
- na koláč**
- a vypálili na
slivovicu**

Biskup Moyses chváli:

- **Vroclavského biskupa a kardinála Dikkenbröcka, ktorý sa zaoberal pestovaním ľanu**
- **Kanonika Urbánka**
- **Farára Antona Penzela, ktorý napísal praktickú náuku o štepárstve**
- **Povzbudzuje k osvete kňazov, národných učiteľov a ostatných**

***„Lebo jestli zahradníctvom
a štepárstvom pilne
zaoberať sa budeme,
i včelárstvo naše bude nám
lepšie napredovať a ľahšie
dáme sa i do užitočného
hodvabníctva.“***

Moysesove kázne na konci roka

Kázeň

- je vždy tématická; tému si zvolí sám hlásateľ Božieho slova, ktorý ju komplexne aj vo viacnásobnej štruktúre vysvetlí
- je jedna z devätnástich foriem *hlásania Božieho slova*
- hlásaním sa zaoberá vedná disciplína *homiletika*
- jej *hlásateľom* je len biskup, presbyter a diakon

Osem kázaní, 1851 - 1862

- **100.výročie narodenia**
- **Fr. R. Osvald**
- **Tlačou Kníhtlačiarne Karla Salvu, Ružomberok 1897**
- **34 strán**



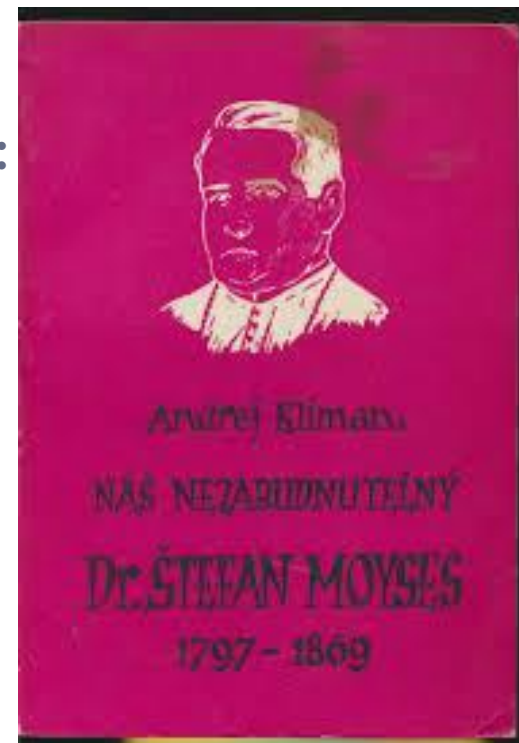
Použité témy a miesta

- Užitočnosť a potešiteľnosť smrti, B. Bystrica 1852**
- Modlitba je užitočná, B. Bystrica 1853**
- Čo s časom hyne, nemá dokonalej ceny, Tekovský Sv. Kríž 1855**
- Vďačnosť za dobrodenia Božie, B. Bystrica 1862**
- Duchovné preporodenie ľudskej spoločnosti, B. Bystrica 1851, nemecky**
- Smrť je neodškriepna, B. Bystrica 1852, nemecky**
- Známky hriechu, B. Bystrica 1853, nemecky**
- Prameň nechuti a nespokojnosti, B. Bystrica 1862, nemecky**

Andrej Kliman (1902 - 1980) o ňom v roku 1971 napísal:

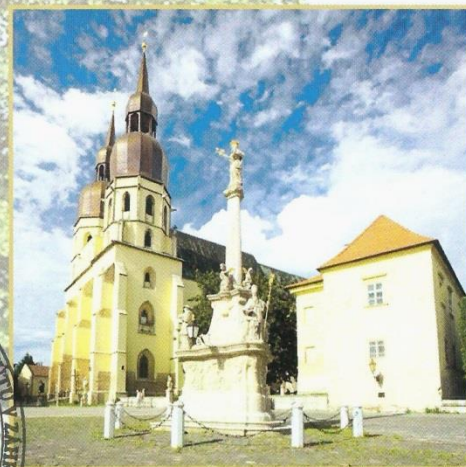
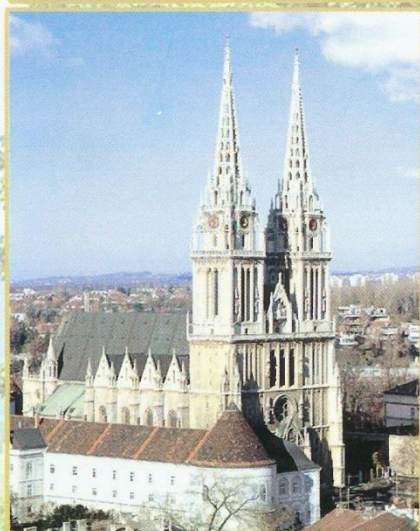
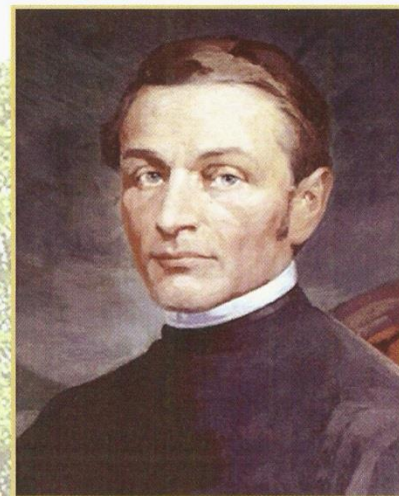
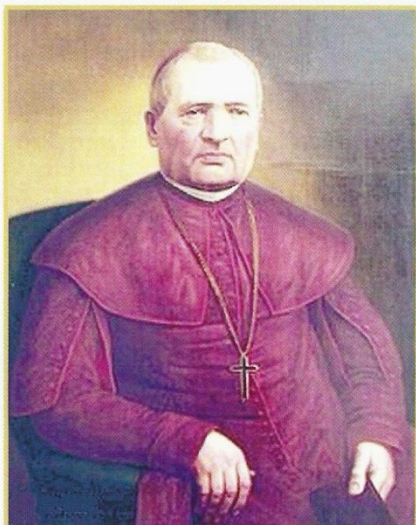
- Najlepší majster slova**
- Poslucháči túžili po jeho kázňach**
- Rečnícky talent v Chorvátsku**
- Najlepší vo svojej dobe na Slovensku**

**ŠKODA, ŽE SA NÁM ICH
NEZACHOVALO VIAC!**



PAMÄTNÝ LIST

Valné zhromaždenie
Haulíkovho inštitútu v Záhrebe



© K.Martinák, náklad 100 ks

Záhreb 15.-16. máj 2014

„No slovenské trojhviezdie na chorvátskom nebi svieti sa ešte dnes, a môže každého Slováka naplniť hrdosťou. Moyses, Šulek a Haulik vryli mená svoje na umami novú dosku chorvátskej politickej, cirkevnej i kultúrnej histórie. Možno, Chorváti neobyčajné služby slovenských mužov vd'ačne uznali, ešte i v piesni z oných renesančných čias: „Korak, korak za korakom, Hrvat, Srbín za Slovákom!“



ZBORNÍK

z medzinárodnej vedeckej konferencie na tému:

Moysesovo dielo v prospech Slovanstva

Záhreb 5. októbra 2015

Vydala: Spoločnosť chorvátsko – slovenského priateľstva

Záhreb, Chorvátsko 2015

ISBN 978 – 953 – 97153 – 7 – 1

**Slovenskému trojhviezdiu v 19. storočí
v Záhrebe**

Haulikovi, Moysesovi, Šulekovi

Provincia Nepoškrveného počatia Panny Márie

- Záhreb, Haulikov inštitút Trnava,

Veľvyslanectvo SR v Chorvátsku

5.10.2015

Slovački Tristar u 19. stoljeću u Zagrebu

Haulik, Moyses, Šulek

Provincija Bezgrješnog Začeca BDM – Zagreb,

Haulik Institut Trnava, Slovački veleposlanstvo

u Hrvatskoj



Ďakujem pekne za vašu pozornosť!